

ВРШАЧКИ ГЛАСНИК.

ЛИСТ ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ И ПРОСВЕТНЕ ИНТЕРЕСЕ.

Издази сваке недеље на табаку.

Цена му је годишње 4 форинта
 „ „ „ на по године 2 „
 „ „ „ на четврт године 1 „
 За Србију, Црну Гору, и остале стране земље
 6 фор. или 12 динара год.

Власник:

МИЛАН КАСАНОВИЋ.

Рукописи шаљу се уредништву а претплата администрацији
 Рукописи не враћају се натраг. Неплаћена писма не примају се.
 ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ ЮНОВ.

Огласима је цена од реда ситних слова

За први пут 5 новч
 „ други пут 4 „
 „ трећи пут 3 „
 сем билеговине од 30 повица за сваки оглас
 За „рипо славо“ 50 новчића од реда.

Шта се чује.

Прошли нам народни сабор био па и прошао... Време лечи ране свакојаке, па и они немиле утисци, који остадоше после потоњег сабора народног у народу самоме почињу да бледе. Свакодневни послови пођоше својим старим редом и поретком. Тек по која повереница саборској опозицији казује нам да се још по нека општина, још по неки крај оностраног Српства сећа минулих дана, сећа бурних ових дана, које проживесмо минуле јесени.

И таман мишљасмо, да ће све поћи старим током, мнидијасмо, да неће бити више разлога оним необичним тразавицама, које се беху у оно време појавиле, кад нас једна необична појава разувери, да нам мисли нису основане, да нам нада узалудна беше.

После распуста сабора нам народњег сваки мишљаше, да ће се ствари обрнути на боље, да ће се ситуација обрнути на боље. Мислило се, да ће наша јерархија поћи после претрпљеног пораза бољим и по народ кориснијим правцем. Држало се да она несретна саборска већина, која већим делом сачињава и околину наше црквене поглавице, евентуално игра жалосну улогу „злих духова“ око нашег патријара, неће смети на догледу жалосног свог неуспеха, отпочети стару игру — наставити борбу јерархије с народом. Али ко год је тако мислио, љуто се

у свом мишљењу преварио. Да је тако није тешко доказати, јер факта говоре, а clara facta, boni amici.

Пре неколико дана објавише будимпештански листови вест, да је патријар наурио да сазове сабор наш народни у месецу марту. Као што је познато, у априлу истичу мандати досадањим посланицима и по нашим автономним уставима ваљало би наредити нове изборе, који би по свој прилици произвели сасвим нов облик сабору нашем. Али будимпештански листови сасвим друкчије гуде. По њима ће се сабор наш састати у најкраћем времену. И састаће се с тога, да уведе изборну новелу у погледу избора свештеничких посланика. Ово је данас најновији атентат, који се спрема, да се произведе против устава наше народне автономije. А извађање тог атентата поверено је данашњем патријару српском и његовим скутонопама.

Ми се ретко кад осврћемо на писање будимпештанских листова, јер знамо врло добро у чијим се рукама они налазе. Знамо и то, да се у њима често, врло често од комарца гради медвед. Али знамо и то, да је та штампа, кад год је писала о нашим стварима — а особито о стварима, које стоје близу Карловаца — свагда имала до некле право, јер њени извештачи бар су у том до некле умели да погоде, шта се изабра ваља. И проиратив вест листова будимпештанских зачудисмо се чудом и не могосмо на ино, а да се овом приликом на њу не осврћемо.

Стара је ствар, каква је намера наше јерархије у погледу измене наших автономних уредаба. Јасно беше изказана намера њена приликом последњег сабора. Но, хвала свести и одлучности наше народне радикалне странке, која одлучношћу својом поведе за собом опозицију сабору, те у пркос нетолеранцији већине саборске, у пркос шарењачком држању наших либерала, би намера и тежња наших клерикала и јерархије сузбијена. Фијаско, који је патријар ус пркос своје „верне“ већине, претрпео, беше силан. Сваки, ко српски мисли и осећа помишљао је, да он неће више бити толико смео да поново загази у борбу са претставницима свести народне, са вољом народном. Али неје тако. Патријар српски није задовољан са већином својом, он није сигуран, да ће и будуће имати икаква успеха у својим апсолутистичким тежњама, те је ево наурио, да јавно под фирмом законске форме изигра свој рођени народ. Није ли изигравање воље народне, тежња му, да сазове ново сабор, који би имао једини задатак тај, да новелом изборном изигра глас народа свог. да супремацијом свештенства над народом, створи поново јаз између народа и свештенства, који се тек после смрти Германа Анђелића у неколико био уталожено.

Народ српски, народ је демократски. У народу нашем нигда се неје познавала супремација једног staleжа над другим. Данас ево жели наша јерархија, да оцепи свештенство од народа, да створи касту, која би

била привилегисана према осталим staleжима друштвеним у Српству. Но, јерархија наша не мисли на последице Њој је главно да продре са својом намером, да свештеници бирају себи своје посланике за себе на пункту. Знају они, који ведре и облаче у нашој автономiji, да је само онда могуће остварити и извести жеље своје, ако патријар буде свагда имао за леђи сигурну и послушну већину, која ће на миг његов, као оно пајак на канату климати главом и одобравати све оно, што јој се буде заповедило. Да се та већина створи морају свештеници — под уливом притиска од горе — бити сломљени. Њихова независност мора бити уништена. Не пита се за последице, кад се моментано хоће пркос и саможиве жеље да терају.

Жалосну улогу је отпочео да врши патријар Бранковић, али је предузео и опасну игру, која ће се по свој прилици по њега врло рђаво свршити. Тешко је водити борбу са народом, ако је неслухати гласа његова. Јер, ма се шта употребило, народ ће свагда умети из своје средине слати на сабор српски онаке претставнике, који ће му умети и хтеи права бранити. Па ма била и мањина тих људи, који не дрку под притиском, њихов рад ће задавати јада и несвоље, онима, који хоће да нас да командују саборима и који хоће на своју руку да управљају народним тековинама.

Нека покуша патријар, да изведе оно што је наурио, нека поради на том, да оствари своју жељу да

ПОДЛИСТАК.

СИНОВАЦ

(РОМАН.)

(Наставак.)

Тајна.

„Не, синко! Сећам се свега врло добро — одговори бака. — Сад ми је 93 године, али још добро памтим, још се добро сећам свега што сам доживела.“

„Па како да је баш моја појава пробудила у теби неко сећање на прошлост? зашто ју Стојан а све га нека језа спопада; хтео је нешто, ни сам скоро није знао, шта да дозна, па као да се бојао онога што ће му бака открити . . . ал' опет га нека тајанствена сила гонила да нешто дозна, што ће му осветлити његову сумњу и страву.“

„Још док је био Властелина Бранка отац жив — поче бака — ја сам под њега била куварца. Врло сам добро живила код њега, али после његове смрти оставим двор, јер сам осећала да не могу сносити свињи посао, и одећ код мог сина Саве, који у крај, „Несторове планине“ живи са његовом унуком, а мојом прауном, но и од њега сам отишла, јер нисам хтела да сам му на досади, а и вољем га тумарам . . . Док сам у двору покојнога Болевића била, онда је био садањи Бранко мали а ја сам га као

своје рођено дете волела. Био је добар, паметан и послушан. Цело га је село волело, а и сад га воле, јер је добар, благ и најплеменитији човек на свету. Он ме је по смрти очевој задржавао, али ја нисам хтела остати. И сад га волим као своје дете и често пута одећ до двора, па и у двор где ме врло добро почасти, — ал' само њега да видим . . . Сиroma! сад је здраво опао, нешто га мори, ал ја знам . . .“

„Па зашто ми све то причаш? зашта је Стојан, који је гутло њене речи и нестрпљиво је чекао да чује даље.“

„Хе, синко, стара сам па вољем да се сетим добра, која ми добри људи чинише и чине, а и изгледаш ми да си пуна слика Бранкова, кад је још био млад момак — рече бака и ућута.“

Стојану удари крв у лице. очи му севнуше неописаним жаром, сав уздрхта, приђе баки. грчевито је ухвати за руку и муцајући поче: „Ти знаш . . . ти ми мораш казати . . .“ Ућути и претуче руком преко врела чела: „Он се није никад женио — оте му се и нехотите.“

„Јесте — проговори бака и подиже главу. — Пре двадесет и више година била је љута зима, какву ја једва памтим. Једнога дана, била је баш субота, дођем овамо на вечерње. Поп Бошко је дошао да служи, јер је сваке треће недеље овде обављао свето богослужење. Ја сам седела у свом столу, а

нико ме није видео. Вечерње је било дугачко и ја, пошто прошле ноћи нисам ништа спавала, заспим као заклана. Кад сам се пробудила, чудим се како се нисам смрала од зиме, у капели је била помрчина као тешто, али сам знала по тамној светлости на прозорима да већ свиће, да је већ четир сата после поноћи. Шта сам знала радити него да чекам док првенећак отвори врата, или да лупам док ме не би ко год чуо и јавно у селу. Из мисли ме трже бат као кад коњи јуре, затим чујем као да саонице стадоше пред капелу — овде се закашље и прекиде говор.“

Стојан се сав у уво претворио, па као да је прогутати хтео својим очима старицу, тако ју је гледао.

„Наједанпут чујем неку лупу на врати, захрћена брава ширину двапут и врата се отворе. Неко крену машину и упали свећу. Кад имам шта и видети. То је био поп Бошко, његова жена и синчић Стеван, онда му је било 7 година; за њима садањи доктор Веља, а за овим Бранко Болевић, Зора Бакић и њен брат Божидар. Шта ће то бити!? питала сам саму себе. Брзо сам дознала шта је у ствари. Бранко и Зора се венчали. Никад у мом животу нисам видела лепши пар од њих; он као бор, леп и снажан, а она као анђелак, као чедо горске виле, Доктор Веља је био кум а попин Стеван девер, а понадија ствари сват . . .“

„А зашто се тако рано и тајно венчали? зашта је Стојан и посрну.“

„После десетак дана донеше једно чедо и крстише га, а Зора је затим умрла и тамо лежи где се види онај споменик преко језера — одговори бака.“

Стојан као у неком лудилу викне: „Ох! што ми не рекоше, што ме муче толико! па као муња скочи на коња, ободо га и као холојина одјурн обалом преко до старога замка.“

„Јадни Стојан! мржња је бака. — Он је чедо две најплеменитије душе.“

Стојан је као бесомучан гоним натрена жерава и кад стиже до онога споменика крај обале, скочи са коња и паде на гроб; „Мати! мила моја мати! врисну и онесвести се. Зашта то беше његова добра мати, дивна Зора Бакићева, која ту борави вечни санак ево већ више од 20 година. Кад је Стојан к' себи дошао већ се беше спустио мрак. Подиже се на колена, обгрли крст на гробу и јецно је као да ће му срце препући; небројеним пољупцима и потоком суза оросило је неми крст, па као да му је сињи терет спао са срца, одлачу му у грудна, још једанпут обгрли крст рукама, пољуби га па онда узе груду земље са гроба, метне ју у своја недра, узјаши на свога жерава и неста га у шуми. — Он је тога вечерт пошвао био у лов па је и пушку имао при себи. Није се вратио у село, него се изгубио

повела изборног реда постане стал-
ном „уредбом“ и он ће се уверити
да му то неће поћи за руком неће и
неможе. А неможе с тога, што у
нашем сабору има и данас још људи,
који не продају свог образа ни гла-
са, него раде самостално по својој
савести, по свом најбољем знању и
умењу.

Боље би било, кад би патријар
српски данашњи употребио сву сна-
гу своју, да радикално залечи ране
на телу наше аутономије. Боље би
било, да према себи ствара симпати-
је у народу, него што га од себе од-
бија. Више би за цело учинио роду
свом и народу родољубивим и позитив-
ним радом, него што се упушта
у пркос — борбу са народом својим,
са духовним стадом својим, коме би
ваљао по науци Христовој да буде
„пастир добри.“

Знајући ситуацију, која влада у
крugовима појединих странака, др-
жимо, да ни један посланик, који је
ушао у сабор под фирмом опозици-
јоном у сабору неће и несме поду-
пирати намеру јерархије и претстав-
ника. Народ нам је отворено изрекао
свој суд о онима, који га изневери-
ше. Тај суд је странан. И ми држи-
мо, да се ниједан посланик неће из-
лагати — сећајући се како су про-
шли неки и неки — том суду. Па наш-
то онда бавити се утопијама. На што
стварати новелу изборну. На што по-
кушавати деобу народа од свештен-
ства. Је ли потребе изазивати нову
трзавицу, кад смо се једва старе
опростили. Је ли потребе изазивати
нову буру на сабору, кад нам она
није потребна. Ако је било чуда,
доста је било, ако је било срамоте,
доста је било, треба се једном пре-
нути и прегнути озбиљном раду који
ће донети успеха, донети благостања
и слоге у народу. Буде ли се друк-
чије радило, никад добра бити неће!.

У Срему.

К.

Ђирилица им смета.

Одједна се жешће развила ова некорисна
борба између Срба и Хрвата, од тада Хр-
вати, између осталих аманета, нападају
повише на Србе и с тога, што пишмо
Ђирилицом. Сада су ти нападаји још више
учестали, па и ако се на исте увек са срп-
ске стране одговарамо озбиљно и разложно,
ипак мора им се овет одговорити — и да
нас боље схвате и разумеју одговорити

у шуми као да је хтео још једанпут све
добро да промозга, што му је бака припове-
дала . . .

Тога истога дана изјутра овакав се раз-
говор води између старог Бранка и Мргуда,
у једној соби старог двора.

„Да ли се сећаш шта сам ти рекао
онога дана, кад си ми праг први пут пре-
корачио? зашто је стари Бранко свога си-
новца Мргуда.“

„Сећам се врло добро — одговори
Мргуд понизно, — и мислим да вас до сад
ничим увредно нисам.“

„Ваш напротив, вређао си ме на сваком
кораку — рече стриц. — Ја сам ти пратио
кораке и знам све.“

Мргуд на последње речи старчеве као
да га је неко бичем ошинуо, подиже главу
и убезекнуто гледаше кроз наочари у њега.

„Разумео си ме добро — поче Бранко.
— Какве су увреде не ћу да ређам, јер
их ти најбоље знаш; само ти толико кажем
да од данас ниси више мој синовац . . .“

„Драги стрице! викину претворни синовац,
и скоро да падне на колена пред стрицем. —
Зар да ме отерате! . . . Ох! ја сам несретан.“

„Сваки је своје среће ковач, а бојим
се да је твоја срећа долајала . . .“

„О чему ви говорите!? поче Мргуд као
да не разуме старца . . . Моја је срећа код
вас . . .“

„Не, ти си у неком другом тражио срећу
и она те није никад заневерила, али се бо-
ји, да ће ти се та д р н а срећа љуто ос-

не ни са српског ни с хрватског гледишта,
него чисто словенског.“

А кад се с тога гледишта говори, бар
онда морали би и на једној и на другој
страни попустити сви други обзир, јер,
ако се дотле дошло у овој небратској борби,
да једни другим чак не признајемо ни имена
ни народности, а оно барем признаје се, да
смо сви Словени, сви синови великог Сло-
венства и браћа у Словенству. Хрвати наро-
чито данас не би смели ништа пропустити,
што иде у прилог општој словенској мисли.
Јесу ли се или нису Хрвати опозиционих
странака, а за нас су они увек језгро хр-
ватског народа и по броју и по интелген-
цији, сложили, да сузбијају данашњу еру?
И кад су се сложили говоре ли или не го-
воре да је за то сузбијају, што данашња ера
у Троједници није словенска? А кад је тако,
онда је наравна посљедица, да она негло-
венску еру морају заменити словенском, друк-
чије њихови су програми узалудни, а узалуд-
на је и сва њихова борба.

Хрвати обично говоре, да Ђирилица није
српско писмо. Они то говоре највише с тога,
да нас нападну и тобож тиме омаловаже.
Кајемо и ми мирне душе а у хатар истине,
да Ђирилица није српско, него словенско
писмо, и питајмо их: кад је она словенско
писмо, с којих разлога презиру Ђирилицу?
Ако у братској мржњи не могу да трпе
ништа, што је српско, за што бар не пош-
тују оно, што нам је заједничко, опште
словенско? Срби у том случају нису учинили
ништа друго, него примавши и чувајући
ово писмо приближили су се духовној сло-
венској зајамности. За што се не приближе
и Хрвати? Ако говоре, да држе много до
словенске зајамности, за што на њој и не
раде и не приме ово писмо, којим не пишу
само Срби, него и преко 100 милиона ост-
алих Словена?

Истина је, с хрватске се стране често
замера, да нас и разлика писмена раставља,
да она пречи много напредак књижевности и
код Срба и Хрвата. Али ако би они, на
основу ових обзира свакако хтели, да не-
стаче и ове разлике писмена — мислимо да
би од нас Срба било противсловенско, неко-
рисно и бесмислено да ми напустимо Ђири-
лицу. Као Срби Ђирилицом, тако исто и
Хрвати су се некад служили или Ђирилицом
или глаголицом. Ђирилица је словенско пи-
смо, а латиница није и кад већ признајемо,
да смо Словени и да морамо тежити словен-
ској духовној зајамности, онда је са свим
природно, да чувамо словенске, а напуштамо
стране, туђе аманете.

На оно, што говоре Хрвати, да се да-
нас сви образовани народи служе латинцом,
није вредно одговарати.

Да Французи имају и пр. свога пис-
мена служили би се њиме, као и Немци,
који га имају, а који, без сумње спадају у
образоване народе. Свакако не пита се овде
хоће ли се или не ћемо повести за туђин-
цима, него хоће мо ли или не ћемо чувати
своје, и по што ми чувамо и поштујемо Ђи-
рилицу, по што се њоме дичимо и поно-
симо, мислимо да и ту извршујемо један

ветити. — Ти знаш врло добро о чему
говорим . . . У сецу се тамни гласови про-
носе . . .

„Гласови! узети Мргуд као громом
ударен и покрне.“

„Данас одазим у варош и гледају да
те сместим де год, па онда ради шта знаш
и како хоћеш. Ја ћером руке, одрочем те се
и забрањујем ти да ме инак стрицем назовеш . . .
Ти си . . . не, нећу ту реч изрећи, то ће
други . . . Ово нека ти је последња реч од
мене у овој кући — заврши Бранко и оде
из собе.“

„Ха, матора хуљо! Цикну Мргуд и
зашкрипа зубима, а закрвављеним очима као
гладна хијена гледаше за својим стрицем, који
му онако грозне речи изговори. — Канда ће
теби овај дан последњи бити под овим про-
вом — сикну као гуја и као бесомучан на-
лети напоље.“

Убиство.

Тога дана у вече око девет сати, када
се већ и стари месец појавио да својим сваг-
да свежим зрацима развесели природу, у крај
једне планине, под мрачном сенком старог
храста о крај углабена друма видимо два
човека где мирно стоје. Један је имао преко
лица црну образур, беше висок и снажан
узраста. Други беше ситнија склопа, није
имао образине и са лица си му могао читати
неки немир и неку зебњу, као да га је неко
силом нагонио да дође на ово усамљено место,
као да се бојао онога што ће се у овој та-
мној ноћи догодити. Први беше Мргуд, а
други Алекса садањи мишан старог Бранка.

свети аманет, не само српски, него и опш-
те словенски, а Хрвати греше и као Хрвати
и као Словени, што нас с тога још и на-
падају. Нападајући нас, нападају и себе
саме. Је ли Ђирилица словенско писмо и
јесу ли и она Словени? За што онда нападају
као Словени словенско писмо! Ваљда с тога
што се њиме Срби служе? Ако је тако,
онда је њихово поступање са чисто словен-
ског гледишта екстроз — жалосно. 3.

Светосавска прослава у Москви.

Као што јавља „Новоје Време“ дан св.
Саве, првог архиепископа и просветитеља срп-
ског прославио је свечано српско подворје за-
једно са српском омладином на московском уни-
верзитету. Свечаност је отпочела службом, на ко-
јој је служио настојатељ српског подворја, ар-
химандрит Кирил, са грчким архимандритима и
руским свештеницима. После благодарења и мо-
лебствја за дуг живот руског Царског Дома,
краља Александра, св. Синода и српског митро-
полита, сви позвани отишли су у стан настојате-
ља подворја, и присуствовали српској слави.
Стан оца Кирила био је цуи гостију, међу овима
директор главног архива министарства спољних
делова барон Вилер, српски конзул у Москви
г. Кошнич, грчки конзул Бостандогло, кавалери
ордена св. Саве, даме, више чувених словенофила, и
браће Словена разних племена. У сали, према
слави, која преставља спаљење моштију св. Саве,
стојао је сто, а на њему поред крста и еванђе-
ља свећа, кољиво и кољач. После водосвешћења
извршено је сечење кољача, а затим служење
с кољивом. За тим је г. Митровић, слушалац
московског универзитета, говорио о животу и
раду св. Саве, о његовим заслугама за св. цркву
и православу веру, изнео је у краткој постанови
и знајај српске славе. После говора г. Митрови-
ћа, који је примљен са бурним одобравањем, хор
је отпевао руску а по том српску химну. Затим
је дошао ручак, при коме је српска младеж слу-
жила високе госте. После здравца за здравље
руског Цара и Царског Дома, које су поздрав-
љене са громким „живо!“, г. барон Вилер на-
пио је здравцу Србији и њеном младом браћу.
Весеље, зачињено декламацијама и певан-
јем српских народних песама, продужило се до
4 сата по подне, када су се гости разишли од-
једни са ове скромне народне прославе најпир-
јатније успомене. В. С.

НОВОСТИ ИЗ МЕСТА.

Узор свештеник. Приликом погр-
еба почив. госпође А. пл. Николи-
ћа од Рудне, чинодејствовао је из
почаст и парох павлишки г. Арон
Стојановић, но г. жупан при испла-
ти свију свештеника, пошаље и г.
Стојановићу 10 фор. на дар. Исти г.
парох прими поклон али га незадр-
жи за себе, већ за исте новце наба-
ви цркви павлишкој стихаре и тако
овековечи спомен упокојене. Е, па
да човек не рече: ово је за цело
узор свештеник!

Хоће да образују романску оп-
штину! Пре неколико дана извеште-
ни смо од овдашњег једног нашег
пријатеља, да је код њега долазио
неки роман, с том намером, е да га
наговори да овде у Вршцу образују
романску општину, велећи да овде
има доста романа, а он је са више

„Господару! проговори Алекса после
дугог ћутања. — Ја не знам што сте ме
довели овамо, али ме нека слатка мучи и
гони ме да бегам одавде . . .“

„Туту кукавица! промрља образина
кроз зубе, да се у ономе крв следила. —
Ти твоје руке нећеш оказати, само ћеш ми
помоћи . . .“

Наста мртва тишина. Онај са образном
је посматрао околинду и прислушкивао, а
Алекса је вршио руке и усне му дрхтају као
да се Богу молио.

„Шта уздишеш! проговори образина
као када гуја испод камена сиће, када чу
удисај Алексин. — Зар ти нисам обрекао
богату награду. Ево ти сад половина — дода
и извади кесу и пружи му је.“

„Хвала! промуца Алекса и као да га
је неко жеравицом оскеса, трже руке од
пружене му кесе.“

У тај пар се зачу пуцањ, који је стра-
ховито одјекао у некој тишини.

„Ха! сикне Мргуд и истрчи на друм
и поче разгледати па се опет врати.“

„Ти ћеш гледати да Јанка оборим, а
за остало се не брини — проговори опет
Мргуд испод образине.“

„Зар старог господара! викину упро-
пашћено Алекса и као да му је неко пре-
секао ноге, паде на колена. — Не, не, не
могу . . . Бог ће нас убити . . . Пустите ме
да идем кући . . .“

„Умукни скоте — продере се Мргуд.
„Ох господару! кад би требало на

њих говорио и по његовом мишлењу
могла би се овакова општина и ос-
тварити. Но код овога брата Срби-
на, није му пошло за руком да пос-
тигне што је хтео; слагала му пуш-
ка. Ми незнамо шта руководи браћу
Романе на овакав корак, да праве
расцеп кад нам је нужна слога. Зар
вера наша није исто што и њихова?
Какве ту они разлике налазе? биће
ваљда у томе, што се они зову Ро-
мани а ми Срби?! Не тако, то нево-
ди никакву добру! Место да смо
остали сви спојени и удружени, ево
хоћемо овако подељени да стварамо
оно, што не може, што не треба да
буде. Каква романска општина! Где
су вам романи у Вршцу? Ваљда са
неколико њих хоћете то да остварите?
Или ваљда мислите, да ће они који
су пре 50—60 година припадали ро-
манима сада ступити наново у крило
романске цркве? Варате се! Кад они
то не учинише за време поделе, за-
цело неће ни данас. Боље је, као
што рекосмо, да се нисмо ни цецали,
но да смо се сви сложено борили за
оно, што и нами а и вама, браћо
Романи треба, а то је: наша црк-
вено-школека самоуправа! Чувајте
своје, а недирајте у туђе! јер ник-
се туђим спомогао није. —

Унапређење. Ова чиновник, официал
краљ. Финансиалног звања, наш четврти
Србин г. Коста Врговић аванзовао је из
V. у IV. класу са прештајем у Темишвар.
Честитамо овом ваљком Србину ово у напре-
ђење али уједно и жалимо за њим што нас
оставља, а ево зашто. Као званичник беше
тачан, свагда свакоме на услузи ако је хтео
ко од њега каква упуштства, а то је чинио
драговољно и са готовишћу каквом се ретко
који данашњи и званични похвалити може . . .
Као друг беше искрен, беше љубак и ујудан,
завист, злоба и пакост, те гадне мане које
су многим помрачиле душу, у његовом срцу
не налазашу места, не могаху се укorenити
тамо где станује врлина скромност, човечност
и братска љубав према друговима, према стари-
јима и млађима, према предпостављенима и према
подчињенима. Запитајте ма кога да вам каже
што о њему и свагда ћете само добро и
ваљано чути, сваки ће вам рећи мало их
је таквих, мало их је који би се мерили с
њиме у добру и племенитом . . . Шта да ка-
жемо о њему као певачу? њега познаје цео
Вршац, познаје га цела околина, али као
певача одушевљена и права певача који појми
задатак свој, појми да је члан певачког
друштва за то, да духовитим и чистим мора-
лом прожмални песмама сложи сви пораде
на ширењу српске мисли, на оплемењавању
срца Србинова, да му у љутим патњама пруже
утехе, утврде га у нади и подстрекну на рад,
који ће му богата плода донети, да му не
даду да клоне када га искушеће окупни, а
да се не погорди у добру. Јесте, он је појми
и појми то и сам као т а к а в певач и члан
певачког друштва стекао је гласом и призна-
ња од свакога. Он не беше такав да се као

најстрашнију звер јуришати, ја би за вашу
љубав . . .

„Тут! песето плашљиво! дрекне Мргуд
да се Алекса сав стресао и као заливен
ћутао. — Зар се не сећаш како ти је отац
прошао? . . . Ти немаш ни земље ни крова
где ћеш главу да склониш . . . туђ си слуга,
а ја ти дајем толико благо да ћеш поста-
ти . . .“

„Не могу! не могу! загушљиво викину
Алекса.“

„Хахаха! насмеја се паклено мргуд, а
глас му као у какве звери одјекну у миоми-
ру. — Зар и ти имаш савести!? Ја сам
ти савест, ја сам ти све и сва . . . Сад те
могу смрвити и вуцима те предати само мрдни,
или се и једном речи одупри вољи мојој.“

Алекса претрну, згрочи се од тих речи
и блед као врпа, укочено гледаше у даљину
као да нема душе, као да се у кам прет-
ворио . . .

Чујем топот, они су — проговори на-
једанпут образина. — Спречи се, па чим
ја коње за узде ухватиш, скичи на . . .“

Са капеље се зачу глас звона, као да
зове на вечерњу молитву, па час као да рад-
осно теша верне, час као да плаче за мрт-
вима.

„Господару! викине грозничаво Алекса
и скичи. — Убите ме, ја то урадити не
могу. Ваш стриц ми је највећи добротвор.
— Ја на њега руке подићи не могу, не смем,
нећу . . .“

„Умукни песето неваљало! загрми об-
разина.“

члан певачког друштва, погорди, он беше скроман члан друштва пожив добро племениту, задаћу и узвишену мисао, коју има певачко друштво да оствари, а притом да је обдарен гласом, који је свакога, који га је слушао, знао развеселити и завести. Други би се понео тиме, али он није поношљив, него не понесе слава, него је свагда остао скроман и постојан у уверењу да што чини и ради, да је све за општи интерес, за српски народ. — На имају и право да жале вршчани за њим. Он беше стуб певачког друштва и тешко ће се наћи некога, који ће га заменити моћи.

Желимо што нам из круга одлази али се уједно и радујемо његовом унапређењу, које је у потпуном смислу заслужно. Желимо му сретан пут и дај Боже да и надале остане такав, каква је сад, и да се на њега многи угледају. Живео!

Племенито дело. По смрти овдашњег трговца с вином Адлера, послао је син му Макс Адлер 50 фор. начелници добротв. задруге с жељом, да се тај новац подели невољном срб. грађанству, што беше последња опорукка очева. Начелница и управни одбор примили су новац овај с благодарношћу, који ће се првом даном приликом сиротим Србима поделити.

Имаовина наше вароши. На основу специјалне комисије, наша варош поседује имање са концем прошле године и то:

- а.) 1050 ланаца шуме у вредности — — — — — фр. 94. 300 —
- б.) 10324 ланаца орање земље у вр — — — — — фр. 1880500 —
- в.) Празних кућних плацева у вр. — — — — — фр. 1800 —
- г.) Здања у вр. — фр. 521645 —
- д.) Покретности у вр. фр. 47758-24
- е.) Депозита — — у вр. 108.536-47

Укупно — фр. 2.654.539-71

Волеров Циркус. Зграда за Волеров Циркус, који се овде на житној пијаци подиже, биће готова за који дан, и као што смо извештени, ако буде повољно време, престане ће одпочети још у току овога месеца. Ко ужива у уметности јахања и гимнастике, тај ће имати лепе забаве, за коју гарантује ово веће друштво.

Јавна благодарност.

Управни одбор добротв. задруге Српкиња Вршчанка налази се побуђен изјавити овим путем своју најтоплију благодарност учасницима 10 годишње славе рада и остварка. Наме: Месном пречасном свештенству, срб. цркв. певачком друштву, које је о служби, нарочито у и вече о вечерњој забави изводело суделовати; славној занат. читаоници; добротв. задруги Српкиња Сегединска које се из далека сегле сестара својих; гђицама: Прии Савићевој, која не пожали труда, да узлеша забаву; Јелени Андријевићевој, Софији Цвејићевој, Љубици Недићковићевој и Софији Милосављевићевој; као и г. г. Владимиру Мандукићу и Маноју Пихтеру.

Топот је све ближе долазио.

„Убите ме, ја не могу! викине још једанпут Алексе, па онда нагне да умане.“
„Ха, кукавице! дрекне образина, счепи га за раме и сјурни му нож у прса. — Кад нећеш дуката, ево ти челика — шкряпну зубима и отури од себе лешину.“

У тај пар се зачу топот коња и зврјање кола само на 20 корачаји. Образина као тигар испочи пред коње и счепи их за узде који кад осеташе човечју мишицу, стадоше.
„На страну! викине кочијаш.“

У рукама образине засветли бодљак самопреса, у идућем тренутку зачу се грозничав пуцањ и кочијаш се стропошта са свога седишта.

„Ко је, шта је!? чу се из кола старачки глас.“

„Ја сам — изусте образина и прискочи му, счепи га за јану и као какву стрвину извуче га из кола.“

„Зар ти си...!?“

„Ха, познаје ме често маторо! скину образина и прободу га ножем са ког се још пушила крв пређашње жртве његове зверске и крволочне ћуди“

„Проклет да си народе паклени! изусте крвљућим гласом старца и стропошта се.“

„Ха! још даше — изусте образина, са зверском жељом погледа у бледо лице старчево и још једанпут хтеде подићи убилачки нож и сјурити га у слабака прса старчево, кад као гром из ведра неба рикну пушка, као она пре до сата, и таче му ужасном

ту; тако што изриче одбор своју топлу благодарност и г. г. прилагачима добровољних прилога. Свака овима узврати одбор: „Хвала Вам на родољубивом одзиву Вашем.“ —

У Вршци, 6. фебруара 1893. год.

Емил Пандука — начелница
Меланија Савићка — перовођа

СТЕЧАЈ.

На место равнајућег управитеља код Вршачке Кредит-Банке овим се отвара стечај.

С овим местом скончана је годишња плата од 1200 ф. и 3 пром. тангијеме од чисте добити, с том примедбом, да ће се равнајући управитељ после сваке треће године изнова бирати.

Од управитеља се тражи кауција од 10 комада друштвених акција, али се прима и други начин јамчевине, која одговара вредности од 10 комада акција.

Управитељ мора знати: немачки и српски, а желети би било и мађарски.

Мољама се ваља, најдале до 26. Фебруара (10 марта) о. г., управу банчином обратити.

Управа

Вршачке Кредит - Банке.

Бр. 1306. 1892.

ОБЈАВА

Овим се на знање ставља, да ће се Асентирање за варош Вршач 27. фебруара и 1. марта (11. и 12. марта) 1893. сировести.

По том дакле имају они који су у I. класи т. ј. који се 1872. год. родили, и они у II. класи или 1871. год. рођени до ценкуше № 100 27. фебруара (11. марта) а II. класа од ценкуше № 191, и III. класа или који су 1870. год. рођени, као и сви они страни, који имају дозволу, да се овде ставе I. (13. марта) о. г. у 8 сати у јутру пред Асенткомисију у великој мајсторској дворани доћи.

Вршач 17. фебруара 1893.

СЕМАЈЕР

градоначелник.

Прилика за Куповање

Услед пренамене моје радње имадем заостале зимње робе са старим десном, а и сваке врсте заостатака, та распродајем исте по врло суштеним ценама.

Два ученика из боље куће могу одма ступити, у моју радњу.

Са поштовањем,

Хуго Фриш.

ИЗ СРПСКОГ СВЕТА.

† **Добротвор.** Стеван витез Черовић, који је преминуо у Требињу 15 Маја прошле године, по тестаменту, који је написао још за живота, оставио је на добротворне целих преко 50 хиљада форината, и тиме дошао у ред првих српских добротвора. Пре свега оставио је српско-православној општини требињској за женску школу — кућу „Хотел оријент“ у вредности 40.000 фор; Цркви Св. Благовештења у Нодгљављу 3000 фор. да се подигне црквена авија и уреди породично гробље покојниково. Царевој цамији у Требињу 1000 фор.; Градској управи 1000 фор. за сиротињу и т. д. Ну и за свога

сврком просвира поред ушију. Од страха нож му испале из руке, за час као скамењен застаде, па онда хитрим скоком стрчи у дољу нешта га у тами.

После два минута указа се на лицу места висок, снажан, млад човек са пушном у руци од које се још пушила цев. Кад виде старца у крви лежећа, као громом поражен тргне се, крв му силно јурне у главу, па онда пребледе као мртац, занесе се и пошто грозничаво, да би се у човеку крв следила, врину: „Оче! паде онешвешен крај убијенога старца. Дуго је лежао и кад дође к' себи, као махнат бјига, наже се над својим оцем и поче ослушкивати, да ли има у њему још живота, подиже га на своје снажне руке и положи га у кола, па пошто и Јанка подигне, сам седе на кочијашево место, узе узде у руке и у највећем трку одјурни у село. Потрешен овим догађајем и ожалостен очевом смрћу, није ни спазио несретнога Алексе где на земљи лежи... Тај младич беше Стојан... Који су као змајеви јурили и кад су стигли до замка Божицара Чупића назови оца Стојанова, беху вас у пелу обучени. (Наставиће се.)

Пролог,

говорио г. Е. Пандука приликом 10. годишње прослава рада и опстанка добротв. задруге Срп. Вршчанка. Престадоше дани пуни туге, јада, Родише се Српству дани пуни нада, На обзору Српства свите зора плава,

живота покојник је прилагао много на просветне целих, тако за фонд приложио је 300 а за подизање нове цркве 800 фор. и т. д. Слава му и вечан му спомен!

Отпутовање. Наследник првогорског престола, кнез Данило, у пратњи министра спољних послова, г. Вукотића, отпутовао је у Петроград. У пролазу кроз Беч, посетио је г. Калнокија и био примљен од цара и краља Франца Јосифа.

СЛОВЕНСТВО.

Свет. Хурбан-Вајански. словачки родољуб и новинар наступио је овак дана, услед судског позива једногодишњи затвор на који га је осудио поротни суд због чланка што га је писао у часу узружаности, код су жандари забранили њему и свима поштованима покојног му оца, да дођу на гроб старог Хурбана. Као што словачке «Народне Новине» јављају, Вајанскоме је дозвољено да у затвору прими писма и новине са стране, а тако и да дописује с кам хоће, само писма, која буде он писао, мораће прегледати управитељ затвора.

Бугарска. Атитација протав измене бугарског устава бива сваки даном све јача; нарочито су у томе свештеници неморни. У својем писму, упућеном принцу Фердинанду бугарски Егзарх моли кнеза да никако не прими измену 83. члана устава, доказујући да су свештенство и народ одуздано противни тој измени. А ако би кнез хтео да се увери да је заиста тако, Егзарх му препоручује да се постара да избори буду слободни.

— Наследник руског престола, Царевић Николај именован је председником комитета за грађење сибирске жељезнице. Овом именовану дају у Русији велику важност.

— Син бухарског емира остаће у Петрограду и ступиће у кадетску школу. Руски цар признао га је за наследника бухарског престола.

— Здравље министра Н. К. Гирса толико се поправило да ће се почетком фебруара вратити у Петроград.

— Бухарски емир одликовао је више руских великодостојника, а међу њима и генерала грофа П. П. Игњатијева, златним орденима са брилијантима.

— Велики руски дворски бал, познат са свога сјаја и величанствености у целој Европи, био је 20 пр. мес. у зимском дворцу. На ову забаву позвано је било преко 2000 најотменијих особа.

— Посланик северо-америчких држава добио је од својих земљака 50.000 рубаља да их разда Русима који су пострадали од неродице. Американци су до сада послали пострадалим русима преко милијун рубаља а последња серија тих добровољних прилога још није приспела.

ИЗ БЕЛОГ СВЕТА.

Пресуда у панамској афери. Као што јављају стране новине о панамској афери, осуђена су оба Лесепса, на пет година

Пружајући њему слободу и права.

А са витких кула божанствених храма Тајанствено брује звона осветлана, Позивајућ' верне славу да одаду Вечитоме богу, сваком добрураду.

Из дремежа с' буди богиња просвете И ушали жижак науке јој свете, Да обасја њиме народа нам синце, Улевајућ' у њих невидовно сунце,

Да осветла дело светитеља Саве, Водећ' народ тиме до вечите славе. Заблесташе око остарелом деци, Гледајући пород, како добру греди.

Сузним оком мајка своје чедо прати, Водећи га жељно пред школскијех врати, Да напаја туна срце свих врлина, Кростома душе и свију милина.

Просвета, то беше свакоме на уму Који греди срећна и здравом разуму. Просвета нам даде Вука, Даничића, Бранка, Лазу, Ђуру, Змај-Јовановића

И још других дичних синова нам наших, Који залечеше рана остарелих. Тако Србин своје напajaјућ' груди У њему се тежија за напретком буди,

И он греди мети, тамо где су други Народи напредни вековима били, Оснивајућ' разне заводе просветне Развијајућ' тиме свести нам народне

* * *

У овоме добру развитка народног Не остаде Српкиња иза брата свог, Већ и она с' лати дужности јој свете Лебдећи на крили богиње просвете,

затвора, а Боте Фонтан и Ајфел, сваки на две године. Сви француски листови пишу о овој расправи и сви, без разлике, жале судбину несретног старог Лесепса, па траже да се помиљује. Петина, ни један не замера суду, да Лесепс није заслужио казне, али осрћу се на његову дубоку старост, његову болест

а највише његову славу. Лесепс је признат као највећи инжинирски геније овог века. Прозван је Колумбом XIX. века, ради прокопа сусектог канала, а добротвором целога света. Био је члан врло многих учених и знаменитих друштава, декорисан и почасном легијом. Наравно, сада кад је осуђен, морала би га по закону сва друштва брицати а хоће ли она то уредити? Лесепс о свему томе не зна нашта. Стар је и болестан. Неки листови са страхом спомињу, како ће то утицати на једног од најславнијих Француза свих времена, ако се освети, ако се мало опорави од своје болести и кад му јаве, да је осуђен, да из крвнота мора у затвор ићи Правди је задовољено. Закон је учинио своје и казнио га је. Али по што председник републике има право да помиљује, по свој прилици да ће се он користити овим правом и да неће допустити, да овај гласовити човек поседње дане свога живота проведе у затвору Фонтане и Ајфел такођер осуђени, спадају у правим својим историчаром. Ајфел првим наследником Лесепса. По за њих се не заузимају много листови Судбина старог Лесепса сваког је дирнула ма да говоре о једном, који је осуђен на 5 година затвора — говоре са сажаљењем. Колико је лепа појава, да се француски судови, у изрицању пресуде нису освртали на личности него на дела, која су те личности учинили, а која су кажњива — толико је још лепа појава, да француски народ ипак осећа, да је та личност, стари Лесепс, Француској учинио многа добра и много је прославио.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

— Бугарски парламент отворен је престоном беседом у којој се помињу пријатељски односи Бугарске са свима државама. Даље се саопштава да покретњење енглеске посаде у Египту, не значи никакву промену у енглеској египатској политици. Бедив је изјавио, да ће се и у будуће у свима политичким питањима саветовати са енглеском владом. За тим се помиње о поднашању ирландског «домрул»-а, којим ће се именовати досадања управна система у Ирландији, дати Ирландцима њихова права, олакшати посао енглеском парламенту и тиме утврдити јединство и сталност државе.

РАЗНО.

Жива лампа. Зна се већ да човечје организам има извесну количину електрицитета. Велики проналазач данашњег века, Едисон, умео је не само да одреди ту количину електрицитета у човечјем организму, већ да се користи њоме. Благодарем Едисону човек може да осветли своју собу помоћу електрицитета, који се налази у њему. Електрицитет, који се налази у човечјем организму, довољан је за једну лампу од 3—4

Ушлегући тиме у венац напредни

Алем, камен драги — цветак неувели, Који сјаје дивно, свету на видуку, Служећ' својом роду на понос и дину.

По примеру других сестара напредних Потстаче се мисао друга подузетних Да оснују једну хуману задругу, Која ће убрисат' сузу бедном другу,

Која ће пружит' помоћ, тамо где ј' потребна И метути мелем на срдацца бона. Сретну мисао ову прихватише друге Ударивши темељ дичне нам задруге.

На вратима њеним закуцаше бедни, Молећи за помоћ — за науком жедни, На њих тужне баца поглед милосрдни Задруга Српкиња — сестара усрдни,

Пружајућ' им помоћ по могућству својоме, Олакшавши тиме терет ближњем својоме.

На растанку дана десетогодишњег Рада трудног, мучног — подузетног, С гранчицом победе духа стварајућег Прени, вредна селе — — — !

Те с' обазри, дична, на рад благотворни, Којим ти убриса са чеда невољних Многу сузу горку, искушење бедно И разгали лице невољнога чедно

Подижући себи спомен вековечиг', Којег не мож' сила људска га разориг', Те постаде тиме пример узорни Поколешу својоме — кажишут вечити,

Указујућ' стаза, којом ваља поћи И достићи њоме мету правој срећи.

свеће јачине. Едисон је пронашао један мали апарат, који се меће до тела човека, који жели да се користи својим електрицитетом. Помоћу разних направа апарат се тако удеши да електрицитет, који се налази у човечијем телу, дејствује на апарат а апарат на лампу. Докле човечија мисао ради т. ј. докле се човек занима писањем или читањем, електричне струје раде врло добро и лампа гори. Чим мисао престане радити, слаба дјелство струја, а кад човек заспи — лампа се сама по себи угаси.

Отровао се бројежи банке. У Бечу је бројао један трговачки помоћник петице и шесте ступе, те је при том криво прете једном. Сутра дан су му уста била отечена, а трећи дан је умро од отрова. Зелена боја на овим банкама је најнеотровнија, јер је начињена од бакра, а њу морају код прављења банака употребљавати, јер не испалива.

Вечити календар. Нова година дошла је издаваоцима календара тако изненађење, које ће их довести до очајања. Неки г. Жофе пронашао је „Вечити календар“ по новом и по старом стилу. Проналазак је овај веома оштроуман и практичан, те је одмах обратио на себе пажњу.

Вечити календар г. Жофеа састављен је из двојног листа, и може се веома zgodно обесити на зид. Практичност његова састоји се у главном у томе, што га је довољно удесити у почетку године, па служи целе године. Он даје одговоре на сва могућа календарска питања, и што је најважније, за све године, прошле и будуће, а тиме нас избавља од претметања старих календара и израчунавања потребног будућег времена.

Календар г. Жофеа, има два вертикална ступца, на једном од њих наштампана су писмени од А. до З. а на другом недељни дани. На сваком ступцу утврђена је по једна скала, означена са Бр. 1. и Бр. 2. Да би се добио потпуни календар ма које године, треба казаљку Бр. 1. наместити тако да она показује на лево број потребних прошлих столећа, и наштампана на десној страни потребну годину, гледа се које писмо лежи на другом ступцу; према томе писмену наштампана се казаљка Бр. 2. и тада је све готово. Са тако удешеног календара може се без икаквог труда наћи све што је потребно, на пример: ког се дана десило оно што нас интересује, које ће године неки датум извесног месеца пасти у тај и тај дан и т. д. При календару г. Жофеа налази се веома пажљива православна црква, покретни празници, постови, задушнице, поклоне и т. д. Употреба и тих таблица такође је проста и лака.

Такав у опште изгледа тај нови проналазак г. Жофеа, који ће се без сумње, због своје удобности и јефтине, брзо распростри, и нанети страхан удар издавачима досадашњих једногодишњих календара. „Вечити календар“ продаје се већ у велико у Русији и стаје само 1 рубљу.

Оригинална размена. Ханс Ватерс и Харисон Бланкентин живели су веома пријатељски и били су пример добрих суседа у Блу Гинци (северна Каролина). Они су се виђали сваки дан, ишли су једним другом у госте, и резултат тих посета био је, да се господин Ватерс заљубио у госпођу Бланкентин и господин Бланкентин у госпођу Ватерсову. Госпођа Ватерсова била је смелија од своје пријатељице и једног лепог дана побегне заједно с господином Бланкентином. Али бегунци се брзо врате и обе се жене састану веома пријатељски и место да се свађају, споразуму се да измеђају мужеве. И мужеве с усхићењем пристану на ту размену. Да би ту размену обукли у законску форму, господин Ватерс поведе брачну партиципу, оптужујући своју жену за неверство. Исту такву партиципу повела је и госпођа Бланкентинова против свога мужа. Обе партиципе свршене су још истог дана и у вече су биле две свадбе. Старо пријатељство је остало и даље, само да се опет не заљубе у жене један другог те да се не морају поново развенчавати и венчавати.

ОТВОРЕНО ПИСМО*)

г. Јозефу Будајију
управитељу варош. реалне.

С поуздане стране дознали смо, да сте се Ви, пре неколико дана, према овдашњем грађанину и варошком чиновнику г. Николи Гердецу, који је к вам дошао, да измоли дозволу, да може његов син, Јак П. разреда реалне, на светосавској српској беседи, свирајући на виолици, суделовати — тако неуљудно и управно

рећи помало понашали, да човек мора посумњати, да се Ви у трезвеном — нормалном стању налазите.

Ко у ове наше речи сумња, нека чује истинити догађај, па ће се о томе уверити. Кад је поменути г. Никола Гердец у писарну реалне школе пре подне дошао, затекао је ту присутне осим Вас, још и професоре г. г. Балдхера Најштадла Токачи и Перјешаја. Замолити Вас учиво, да дозволите његовом сину, да може на беседи свирати. Ви сте му на то осорљиво одговорили, да то не сме бити. Он је своју молбу више пута понављао и најпосле Вам рекао: „да ће ту забрану вашу, српска публика хрљаво примити и тумачити — на зашто онда неби дозволити а тим више и пре, што ту беседу приређују мушка и женска деца, из нормалне српске школе, у корист сиротних љака, дакле хумана је цел. На те убедљиве и основане разлоге, Ви сте дошли у таку јарост и претећи рекосте:

„Кад Срби дођу ноже-
вима, ја ћу их дочекати хонведима, ако је то мало, ја ћу дати довести солдате из Темишвара. Пеште и Беча, па ако је и то мало, ја ћу довести и Русе, па и самог руског цара са бајонетима, па ћемо видети ко ће бити јачи.“!! —

Ко дакле оне речи, једном образованом човеку без икаквог повода и разлога на то, у ови изврља, тај или није трезан или је србодер.

Од то двога једно стоји, но можда је код Вас и једно и друго. —

Ако сте дакле у нетрезном стању оне глупости изговорили, могло би вам се још у неколико опростити, јер се може сваком човеку десити, да у таквом стању, посприча да се забатри па да бим и вама — али онда се морате ипак путем јавности у том смислу и извињити, признати, да сте погрешили и да нисте знали шта сте говорили, — па ће мо вам опростити.

Ако пак нећете то да признате, онда стоји овај други факт, да Ви Србе мрзите и по том је сасвим логично, да и српске љане на реакци мрзите и да их стога и гоните при оценавању у науци. Ми смо истина о томе и пре много што шта слушали, да се Ви неучтиво, управно протакли сурово према српским љацима познатим и с презрењем се о њима изражавате. Што смо пре о вама сумњали, то се ето сада обистинило и доказало. Зар томе није ваш овај поступак јасан доказ? У осталом радо би хтели чути од Вас, какав је то ваш педагошки разлог, који вас је руководио, те нисте нашли за целесходно да дозволите Јаку реалне, да на српској беседи суделује т. ј. свира? Ми таку забрану у школима правилно не знамо. Истина стоји: „да љаци до 4. разреда могу „у образованом кругу,“ играчке, школу играња и проба играња посећивати, али само уз предходну дозволу својих родитеља и школске управе.“ На камо ту разлог забрани, да Српче песме на беседи да суделује? Зар кад сме љаче да игра, да не сме да свира? Ал да! до сто врага, та по вашој србодерској људи и мржњи, имате ми право, да то није свеједино; јер у школским правилима стоји, да љаци само у „образованом кругу“ играчке посећивати могу, — а српска беседа је врло добро, играчка не образованих и неморалних људи, дакле, не сме се дозволити са педагошког гледишта. Је сте ли тако мислили, господине мудрацу, кад нисте дозволу хтели дати?

А да Ви Србе и Српчиње мрзите, има о томе још један доказ. У то исто доба, кад је г. Гердец још код нас био, дошао су к вама два српска љака са виших разреда, те вас лично умолише у име српских љака реалне, да желе на св. Саву у цркву ићи, пошто је то патриот српских школа, те да их стога разрешите од похађања школе за тај дан. Ви сте љацима такођер набухито рекли: да не позивајете и не признајете тај светац и нисте им молбу уважили.

Нисте ли зар и тим чином самогласно и посве узкос законских одредаба поступили? А зашто? Све зато, што вам је и српски светац мрзак.

Питамо Вас онда, како се то слаже са вашим професорским положајем? Је ли то поступак по педагошком правили и учењу? Зар један професор и то још управитељ сме бити партијанци нетолерантан и — шовиниста? —

Надаље, тим вашим неразборитим понашањем, нисте ви само г. Николи Гердеца увредили — вог сте у осталом том правилим и лично вређали, рекавши му, у два у три маха, да „лаже“ и за које неважнине заслужили сте, да вам је смета рукописателан одговор дао — него сте увредили и васколико овдашње српско грађанство, обединили га, да се „ножеви и а с л у ж и“, дакле, да су Срби разбојници, анархисте и дивљаци.

Питамо Вас, којим правом смете Ви нас као такове сматрати и о нама тако што предпостављати?

Зар ви не знате да овомесни Срби, у погледу образованости не стоје лоше од других народа овде живелих и да знатан посед имају? Зар ви не знате, да је вас већ скоро 20 година и српски новац радио, па још и данас рани и издржава?

На каква је то смелост онда од вас, да Ви оне, који за Вас брану и сад и у старости, да ви те добротворе ваше, као разбојнике и дивљаче сматрате?

По свему дакле предложеноме, види се јасно, да ви нисте у овој вароши задовољни, јер има Срба и српских љака, који су вам, ето видимо, криви што су живи и због којих вам се живици раздражују и мозак помућује, па можете с тога и до горњих последица доћи. — За-

то вам по нашем мњењу, ништа друго не остаје, него да узмете пут за уши и да одете од куда сте и дошли — јер Ви ваља да замислите себи таку магичку снагу и моћ, да ћете Ви нас, због Вас, из ове вароши прогонити или нас претепати, шовинизмом вашим — у ренегате.

Вашим трагом нећемо никад поћи, ни ми, ни наша деца, то будите уверени.

Ми поштујемо: „сваком своје“ и то тражили од Вас и од сваког другог, да то исто чине. Уштве нећемо никад бити, као неки, који мисле, да се на тај начин — Србе гонећи — прославе. — То добро запамтите.

У осталом порадићемо законом у руци на меродавном месту, да се овдашњем српском грађанству за ту увреду достојна задовољствина даде, јер се не дамо презирати и вређати ни од других, а најмање од Вас.

Толкико вашег равнања ради.

Срби грађани вароши Вршца.

*) Без одговорности уредништва.

Културне и књижевне белешке

Српска школа у Цариграду. Ова школа у Цариграду напредује врло добро. За сада има она четир разреда основне и два разреда гимназије са два учитеља и два професора. Српска општина купила је једно празно место за 1200 турских лира, на ком ће месту подићи зграду за основну школу и гимназију, а по што нема довољно средстава по што су Срби, настањени у Цариграду, већим делом сиромашни, апеловаће на све остале Србе. — И руска влада подиже у Цариграду основну школу, у коју ће примати и српску децу, а предаваће се и на српском језику.

Радошни су ово гласови, који нам долазе са чаробнога Босфора о настојању наше браће Срба у Цариграду, већим делом Црногораца и Далматинаца, да у туђини васпитају своју децу у српском духу, али пошто у Цариграду постоје француске, талијанске, немачке, а сад ето и руске школе, које дотичне владе подржавају, мислимо да би ваљало, да и српска влада одреди неку припомаћ и српској школи, а не да она престо зависи од милости појединца, кад се знаде, да у таким случајевима често и пропадају школе.

КЊИЖЕВНОСТ.

ПОЗИВ НА ПРЕПЛАТУ.

У намјери сам издати на свијет:

БОСАНКЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

што их момци и дјевојке пјевају при
разним пригодама.

Ове сам пјесме свупно по колици Бугојна, Лијева и Травника, има их 293 комада. По опјени у рукопису неких признатих познаваоца нашег народног блага, ове су пјесме све лепша од лепше.

Од кога сам коју пјесму чуо, забиљежио сам, непознате сам ријечи растумачио и свакој сам пјесми наслов дао, те ће у ове збирке и садржај бити.

Да ли ће ове пјесме угледати свијета зависиће од одзива претплатника, за то молим сваког брата Србина и сестру Српкињу, да са претплатом потпомогну ово дјело; с тим би потпомогли сачувати од поплаве, која јурв широм ових земаља, ово народно благо.

Књига ће изијети 15 штампаних табака, на чистој и укусној артаји, стаје за претплатнике 75 новч. а послјаве, књижевна ће цијена бити 1. фор.

Рок претплате траје по Цвјети 1893. год. те ако се дотле нуждан број претплатника не одазове, новци ће се претплатницима повратити.

Скупљачима је свака једанајеста књига на дар, а ко наручи само 1 комад молим да дода 10 нов. више, како би му се књига у крстоплету послати могла.

Новци се унапријед шаљу: Штампарији Браће Јовановића у Панчево.

Молим славни уредништва српскије листова, да овај позив у својим листовима штампају.

Бугојно, о св. Сави 1893. год.
Борбе Т. Мариновић.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

„ДНЕВНИ ЛИСТ“

Изилази у Београду год. XI. Власник-уредник: Св. Николић. главни суредник: Иван Иванић. излази сваки дан у великом формату (као „Лодж“), цена му је за Србију 4 ден, за стране земље 4. фор. 50. нов на три месеца.

Пајвећи и најраспрострањенији лист, целом Српству.

Изилази у 4000 примерака и има највише огласа.

Доноси политичке и привредне чланке о српским и страним приликама. Опширан преглед политичких догађаја у свету. У рубрици „Српство“ говори о приликама свих српских земаља. Доноси највише београдских и вести из унутрашњости Србије. Дописе из Србије и са стране. Два подласка оригинале и преводе. Нарочиту пажњу обраћа на рубрике: Књижевност; Позориште, Уметност, Различности. Доноси интересне листе из франц. листова. Од политичких листова највише се бави трговачким и индустријским питањима.

Најзгоднији лист за огласе, јер излази у највише примерака. — На захтевање шаљу се неколико бројева бесплатно на увиђај.

Претплата из Аустро Угарске може се слати и поштанском упутницом у Земун. Адреса: Redaction „Dnevni List“ (Belgrad.) — Zimony (post restante.)

Београд, 20. Децембра 1892.

Власништво и уредништво
Дневног Листа

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Г. Д — Т, Сомбор. Ваша се жеља не може испунити. Ви у вашем допису никулико не побјавате наводе нашег дописника, но цео крм допис крпни у грдњи. Докажете нам противност прошлог нам дописа и то не Ви но омаднина препарандијска, па ћемо вам радо уступити места у нашем листу, у противном никак. На послетку, ви имате тамо српских листова, и. пр. „Сомборски Гласник“ на одговоре преко истих.

Г. К. П. Онда. Доста је о том неваљалу говорено, молимо Вас да нас извињите што вам белешку не можемо штампати, врдинок остаје врдинок.

ОГЛАСИ.

ПРОДАЈА КУЋЕ.

Кућа под бр. 813 у Кудричком сокаку продаје се из слободне руке.

Упитати код
Р. Мажари,
чиновник „Кредит-Банке.“

ОБЈАВА

У смислу одлуке ооварошког сирот. стола бр. 2702/892. продаје се пок. Ђосте Стојановића кућа под бројем 1165, уцењена 300. фор. (шммануку 30 фор)

Продаја путем јавне драмбе одржаће се 14. (26.) фебруара 1893. у 10 сати пре подне у писарници догледодписаног, где се и за ближа условаја упитати може.

У Вршцу 1. (13.) фебруара 1893.

Томич.
п. подбележник.

ПРОДАЈА КУЋА.

Кућа под бр. 94748 и кућа под бр. 92223, обе у господској улици, даље једна бачва од 120 и једна од 150 акова буради од 36, 40, 60, и 65 акова све ново, као и двоја окована јака врата и 3 шпеперајска „цимера“ продаје

Густав Бинерт
шпесераста на главној пијаци.